

Borgos Anna

A film a pszichoanalízis szolgálatában a XV. Nemzetközi Pszichoanalitikus Kongresszuson

Az Est beszámolója

Az alábbi (feltehetőleg Brachfeld Olivér¹ tollából származó) beszámoló² a II. világháború előtti utolsó, 1938-as párizsi pszichoanalitikus kongresszus dokumentuma, amelyet a nácizmus térhódításának árnyékában, az Anschluss után öt hónappal rendeztek meg. Az *Est*, részben („apolitikus” politikai bulvárlap) műfajából, részben a korabeli magyar politikai közegekből adódóan semmilyen formában nem utal arra, hogy a kongresszus milyen körülmények között zajlott, hogy az analitikusok egy része miért nem szülőhazájából érkezett, kizárólag a program ismertetésére szorítkozik.

Ernest Jones megnyitó beszéde (melyről a lap szintén nem tesz említést) a pszichoanalízis sorsát is érintő politikai elnyomás fölött érzett megrendülést közvetíti: „Mostani találkozásunk a pszichoanalízis által elszenvedett új, szörnyű csapás alatt született, s ez a Bécsi Pszichoanalitikus Egyesület megszűnése. Ez jelentősebb csapás, mint bármely eddigi, melyet munkánk rövid, negyvenéves története során elszenvedett: első elnökünk, Jung bukása, két másik, Abraham és Ferenczi halála és egyik legfontosabb csoportunk, a Német Pszichoanalitikus Egyesület szabadságának erőszakos korlátozása. Ez az új, kívülről érkezett csapás a pszichoanalízis központi, sőt létfontosságú helyét vette el – minden pszichoanalitikus egyesület szülőanyját, valóságos bölcsőjét. A tény, hogy a pszichoanalízis nem végezhető a világ minden pontján, különösen Bécsben, lélegzetünket elállító elképzelés. Sokáig fog tartani, hogy megszokjuk ezt a gondolatot.”³ Jones ugyanakkor bizakodó a pszichoanalízis túlélőképességével kapcsolatban: „Ma már biztosan állíthatjuk, hogy elmúlt az az idő, amikor a pszichoanalízist meg lehetett semmisíteni; túl

¹ Brachfeld F. Olivér (1908–1967) irodalomtörténész, individuálpeszichológus. Budapesten született, Bécsben tanult, és 1931-ben Spanyolországban telepedett le. A barcelonai Katalán Egyetem magántanára és a párizsi Sorbonne, ill. a Müncheneri Egyetem előadója (1930–1938), a barcelonai állami színház főigazgatója (1936–1938), Párizsban (1938–1941), majd ismét Spanyolországban élt (1941–1944). A Caracasi és a Bogotai Egyetem ny. r. tanára (1951–1960), a Münsteri Egyetem professzora (1960–1967). Nyelv- és társadalompszichológiával foglalkozott. Lásd még Horváth Petra tanulmányát: [http://imago.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/pdf/\(19\)2008_1/059-83_Horvath-Ppdf](http://imago.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/pdf/(19)2008_1/059-83_Horvath-Ppdf)

² Forrás: *Az Est*, 1938, 29.évf. 176. szám, augusztus 6. 7. old.

³ *Internationale Zeitschrift für Psychoanalyse*, 24, 1939, 361-362. old. (Saját fordítás)

fog élni minden csapást, amely az útjában állhat.” Beszél az összefogásról, egy nemzetközi alap létrehozásának szükségességéről, a már megalakult, Lawrence Kuby által vezetett amerikai menekültbizottságról és magánadományok érkezéséről is.⁴ A beszédből az is kiderül, hogy a 102 bécsi analitikusból alig fél tucat maradt a városban, s remélhetőleg már ők sem sokáig.

Jones és a Nemzetközi Képzési Bizottság 1939-es beszámolója már az 1938-ban feloszlott intézetekről tudósít: „A múlt évben három intézet elvesztéséről számoltak be a politikai fejleményekkel összefüggésben: megszűnt a bécsi, a berlini és a római intézet. Ennek következtében a prágai munkacsoport, amely Bécshez kapcsolódott, szintén feloszlott. [...] A német egyesület folytatja nagyon törekeny működését. Az új német Pszichiátriai és Pszichoterápiás Intézet 1936 májusában alakult, ennek egyik részlege a Pszichoanalitikus Egyesület.”⁵

A kongresszuson számos magyar résztvevő volt jelen. A szerteágazó témájú előadások között egy pszichoanalitikus dokumentumfilm is helyet kapott: Margaret A. Ribble amerikai pszichoanalitikus csecsemők viselkedésének klinikai megfigyeléseit rögzítette filmen. A magyar előadók közül Bálint Alice a naiv egoizmusról és az agresszióról beszélt, Róheim Géza az ausztrál bennszülöttek totemizmusáról (fényképekkel), Schönberger István Descartes egyik álmát elemezte, az ekkor még Budapesten élő Bak Róbert a skizofrén regresszióról adott elő. A már emigrációban élt magyar analitikusok közül ott volt a chicagói pszichoanalitikus intézet igazgatója, Franz Alexander (a kongresszus egyik alelnöke), a Berlinből érkezett Lantos Barbara⁶ a munkazavarokról, a New Yorkba emigrált Lóránd Sándor⁷ a női péniszfantázia szerepéről beszélt, a Dániában élő Gerő György⁸ pedig az értelmezés kritériumairól szóló szimpóziumon vett részt. Nem adott elő, de jelen volt a konferencián Kovács Vilma és a következő évben Ceylonba emigrált Gyömrői Edit is. A két hónappal korábban Londonba menekült, már nagybeteg Freud előadását Hollós István olvasta fel. A szervezőbizottság elnöke, Marie Bonaparte az ember és az idő viszonyáról tartott előadást.⁹

A szöveget jegyzetekkel ellátva, a helyesírást a maihoz igazítva, de az eredeti kiemeléseket megtartva közöljük.

⁴ Lásd Mészáros Judit: „Az Önök Bizottsága”. *Ferenczi Sándor, a budapesti iskola és a pszichoanalitikus emigráció*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 2008.

⁵ Uo. 364. old. (Saját fordítás)

⁶ Barbara Lantos (Ripper Borbála, 1894–1962), a húszas években Berlinben a marxista analitikusok köréhez kapcsolódott, 1935-től Londonban élt. Lásd még:
http://www.psychanalytikerinnen.de/greatbritain_biographies.html#Lantos
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1926056/pdf/brmedj02991-0102e.pdf>

⁷ Lóránd Sándor (1893–1987), kassai születésű analitikus, 1925-ben New Yorkba emigrált, ahol kiképző analitikus lett.

⁸ Gerő György (1901–1993), a húszas évektől Berlinben, 1934 és 1941 között Koppenhágában élt, 1945-től a New York-i Pszichoanalitikus Egyesület kiképző analitikusa.

⁹ A programot lásd az alábbi link 36-39. oldalán:

<http://www.psyalpha.net/dokumentationen/internationale-psychoanalytische-kongresse-1933-1938>.

Megnyílt Párizsban a lélekelemzők nemzetközi kongresszusa

Érdekes előadások korunk nagy problémáiról

Párizs, augusztus 5
(Az Est alkalmi tudósítójától)

Ezidén már tizenötödikször gyűlnek össze a világ minden részéből Freud hívei és követői, a pszichoanalitikusok, hogy tudományuk fejlődéséről tárgyaljanak. Az idei kongresszus különösen nehéz körülmények között született meg.

A rendezőségnek — amelynek élén a Francia Lélekelemzők Egyesületének védnöke, Marie Bonaparte hercegnő, György dán és görög királyi herceg felesége áll — sikerült a kongresszus megtartása elé tornyosuló nehézségeket elhárítani. Több mint száz neves női nevesebb pszichoanalitikus gyűlt hát össze a nyári hónapokban a francia fővárosban. Különösen nagyszámú ezidén az amerikai résztvevők száma, akik nem haboztak átkelni az óceánon, hogy európai kollégáikkal találkozzanak. Szép számmal képviselték magukat

a magyar pszichoanalitikusok

is, akiknek jelenléte rányomja bélyegét az egész kongresszusra. Nagy nyelvtudással készséggel tolmácsolnak francia és angol anyanyelvű delegátusok között, de magyar szót is gyakran hallani, nemcsak a *Salle Léna*-ban, hanem a folyosókon és a büfében is.

Egy nappal a kongresszus megnyitása előtt az egyik előkelő champs elyséesi étteremben volt fogadás. Ismerkedésről nem igen beszélhetünk, mintán a legtöbb résztvevő már amúgy is ismeri egymást.

Az első érkezők között feltűnik dr. Paul Federn, az ismert bécsi pszichoanalitikus magas, szakállas alakja. Federn egészen olyan, amilyenek a laikusok a lélekelemzőt általában elképzeli: mélyenülő, fekete, nagy szeme horogként fűrdök az ember tekintetébe és valami végtelen jószág és mélység árad egész alakjából. Egy ismert magyar író egy ízben *aszír királydóhoz* hasonlította a megjelését.

Itt van elegáns nyári toalettában Maria Bonaparte hercegnő is, a kongresszus lelke, aki a *gyász*, a *hullagyaladás* és a *szadismus* viszonyát fejtegeti egyik igen érdekes könyvében. Hatalmas, kétkötetes munkát szentelt Edgar Poe írói egyénisége pszichoanalitikai megvilágítására, egy másik könyve pedig az *auto-erotizmus kérdéseinek van szentelve*. Ö különben Franciaországban Freud tanának legteljesebb apostola, valamint a mester írásainak *hívatatos fordítója*.

A film a lélekelemzés szógalatában

Az idei kongresszusnak egyik nevezetese, hogy bemutatnak egy pszichoanalitikus filmet is. Nehéz elgondolni, hogy a lélekelemzési filmre is lehet vinni; azonban mégis így van. Már több mint egy évtizeddel ezelőtt a berlini Ufa-filmgyár készített egy akkoriban nagy feltűnést keltett pszichoanalitikus filmet, amely dráma volt a egyben tanítófilm. A laikus is azonnal megértette, miről van szó.

Werner Krauss játszotta ennek a filmnek a főszerepét, de a film néma lévén, hamarosan lekerült a műsorokról. Ezúttal — dr. Róheim Géza magyar delegátus vezette felvétel mellett — egy amerikai kiküldött, dr. Ribble tudományos pszichoanalitikai filmjét mutatják be. Ribble nem csupán Freud tanítványa, hanem egyáltalán hasznosítja az amerikai úgynevezett *behavior*-ista, vagyis *viselkedéstan* iskolá megfigyeléseit is. Filmje

a gyermekek szópája

körül felmerülő lelki problémákról szól és valóban: aki a híres freudi „gyermekszexualitás-elmélettel vitába szeret is szállani, legalább részben meggyőződhetik róla a film alapján, hogy a pszichoanalitikusok tanai nem mindig jelentenek merő túlzásokat.

Magyarok felvonulása

Érdekes a kongresszus nemzetközi összetétele. Spanyol delegátus egy sinesen jelen, valamint délamerikai sem. Ezekben az országokban a freudi tanok élénk visszhangot keltettek ugyan, de kevés kövételre találtak. Annál több az angol és holland, valamint németnyelvű résztvevő. A vezérszerep mégis a magyaroké játszották, méghozzá nem is a budapestiek, hanem két világhírű hírneves magyar pszichoanalitikusai. Természetesen a különben inkább gyérszámú franciák is szinte valamennyien itt vannak.

A kongresszus alelnöke is magyar: dr. Alexander Ferenc, aki már hosszú évek óta Amerikában él, néhai Alexander Bernát fia. Most Bonaparte hercegnővel és dr. A. A. Brill-el osztja meg az alelnöki tisztet, míg az angol Ernest Jones-ot érte az a megtiszteltetés, hogy mint Freud egyik legrégibb és legteljesebb bajtársa, elnököljön.

Az egyes üléseken egyéb magyar pszichoanalitikusok is elnökölnek. Mingyárt a harmadik ülésen Hollós István doktort illeti az elnöklés tisztje; ő még nem érkezett meg, de minden próben várják. A negyedik napra kitűzött vitadélután pedig dr. Bálint Alice előadása vezet be a naív egoizmusról és az agresszióról. A neves magyar lélekelemzőnek csak nemrégiben jelent meg francia nyelven is

a gyermekszoba lélektanáról

írott műve, úgyhogy a franciák is nagy érdeklődéssel várják előadását. Előad még dr. Lantos, aki Londonból jött át a kontinensre, Lóránd Sándor, aki New-Yorkban él, valamint Gerő György, aki Kopenhága egyik legkeresettebb lélekelemzője. Budapestről Bálintékon kívül itt van dr. Róheim Géza, valamint Schönberger István és mások, elsősorban néhány hölgy, aki önálló előadással nem szerepel. Dr. Schönberger Descartes, a híres francia bölcselet egy szerzőlőti érdekes álmát fogja analizálni előadásában. Dr. Róheim a csurunga népéről, Ausztrália emberéről között végzett pszichoanalitikai

kutatásairól számol be; az ő előadására ismét megtelik a tágas *Salle d'Éna*.

Freud tanulmánya

Mindenki itt van úgyiszlán, aki csak számít mai napság a pszichoanalízis terén. Hiányzik, aki évtizedeken át ezeknek a kongresszusoknak lelke és apostola volt: a néhány esztendeje elhunyt, szerte világban olyan népszerű Ferenczi Sándor. Es hiányzik elsősorban az, akinek szellemét itt legeg láthatatlanul a teremben: a pszichoanalitikus tudomány megteremtője, Sigmund Freud. Ő már egy évtizede nem jelenik meg a kongresszusokon, súlyos betegsége *fogságra* ítéli, de londoni számkivettetéséből ő is élénk érdeklődéssel kíséri tanítványait, legintimebb munkatársai párizsi munkahelyét.

Egy kiadatlan írásával

azért — szokás szerint — ő is szerepel a műsoron: éppen Hollós István doktort érte a megtiszteltetés, hogy az új, eddig ismeretlen Freud-dolgozat felolvasása alkalmából elnököljön, mingyárt a második napon. *A szellemiség haladása*: ez Freud előadásának a címe és a világ minden tájáról összesereglett lélekbúvárok nagy érdeklődéssel várják, vajjon milyen üzenetet küld nekik ezidén szerette tisztelt mestereik, akinek talán ez lesz a *hattyúdala*, utolsó írása...

De ha Freud csak lélekben is lesz jelen az összejövetelen, a negyedik ülésen lánya, dr. Anna Freud fog elnökölni, akit elsősorban gyermekanalízisével tett híressé, és aki a magyar Bálint Alice mellett ennek a specialitásnak a legjelesebb képviselője. Anna Freud képviseli a kongresszuson, a bécsi Paul Federnnel egyetemben, a legutóbbi és legszemélyesebb freudi tradíciót.

A féltékenység és a nyugati civilizáció nemi zavarainak problémái a kongresszus előtt

A kongresszuson különben nem kevesebb, mint 42 önálló előadást tartanak. Lesz ezenkívül

két nyilvános vita

is, amelyen az eddig feliratkozottak száma is meghaladja a tizet.

Az összejövetel programpontjait változatosabban már össze sem lehetett volna állítani. Szó van a féltékenységről, a legkülönfélébb változatokról. A betegesen pereskedőkről, kverulánokról szól dr. Kietholz előadása, míg számos előadás korunk egyik leggyűlölt és egyben legégetőbb kérdésével, a *neurózisokkal* foglalkozik. Egészen alapvető jelentőségűnek ígérkezik Marie Bonaparte hercegnő előadása

»Az ember és az idő«

címen. Ebben az előadásban szó lesz többek között az *óra emberiség-nevelő hatásáról* is.

Amint látnivaló, a pszichoanalitikusok nem szorítkoznak pusztán a lelkibetegségek vizsgálatára, hanem a kultúra és civilizáció általános kérdéseivel is behatóan foglalkoznak.

B. O. F.

Rendkívüli színházi kedvezmény

Az alábbi színházi előadásokra olvassunk és előfizessünk RENDKÍVÜLI LESZÁLLÍTOTT ÁRON VÁLTHATKÓ JETVÉ AZ EST KIADÓVÁLTALÁBAN VII. ERZEKELŐI ÉRTÉK: 15-30 SZÁM. (1-4-33-33) BEZÁRÓ 9 ÓRÁIG DÉLUTÁN 5-12. VASÁRNAP DÉLUTÁN 9-5 ÓRÁIG

Kedvezményes árú előadások műsora

PÉNTEK, AUGUSZTUS 5-ÉN

SZIGETI SZINPAD: Szentivánélli Álom (10). ERZSEBETVÁROSI: Legyen egy minél régebb volt (8). MÁRKUS-PARK: Szomszédok (8). ROYAL: Ide gyere rózsám (8).

Boldog világ

Bretagne északi partjainak közelében fekszik a kis St. Gildas sziget. Csöpp zöld gyöngy a nagy kék óceánban. Híre legendás. Nevét egy szentéletű apátról, Észak-Bretagne apostoláról, Szent Gildasról kapta, akit a legrégebb brit történetírónak ismernek és aki 570 körül halt meg.

A kis sziget jelenleg Alexis Carrel-nek, a Rockefeller-intézet tagjának, az ezrati tudományok világszerte ismert kiválóának magántulajdona. Az előző tulajdonos nagy fájdalmat okozott a vallásos bretonoknak, mert megtiltotta, hogy a szigeten megtartsák az évszázadok óta szokásos lovas-pardont. Ez a pardont az volt, hogy a szent apát ünnepén, apály idején a szigetre hajtották a szomszédos partok lovait, hogy megáldassák azokat. Nagy ünnepségek voltak ezek a lovas pardonok, az idén újból azok lettek, miután Carrel professzor újból megnyitotta a szigetet a lovak zarándoklata előtt.

Az ünnepi mise után a körmenet a sziget legkülönböző nyúlányához vonult, ahol De profundis énekeltek azoké, akiket a hullámok nyeltek el. Visszajövet a körmenet a két sorban felállított *ezerszámra idehajtott lovak sora*ta között vonult végig. Hullott a szenteltvíz a hűsége állatokra, amelyek mintha csak tudták volna, milyen nagy tisztesség történik velük, úgy álltak és néztek. *Boldog világ, boldog lovak!*

A diplomajutóban azután egy pap megáldott kenyeret osztott szét a zarándoklat résztvevői között. Ezeket a száraz kenyérdarabkákat a breton parasztok egész éven át gyűjtögetik, mert a legenda szerint az ilyen kenyérdarab, amelyet szent Gildas kegyképhez érintenek, csodálatos gyógyító erővel bír és biztos gyógyszer a beteg állatoknak. A megszentelt kenyérből mingyárt kaptak is a megáldott lovak.

Mégegyszer: *boldog világ, boldog emberek, boldog lovak!*

Brazíliaiban betiltották a cionista szervezetek működését

Rio de Janeiro, augusztus 5
A befügyminisztérium betiltotta Brazília cionista szervezetének további működését, megpedig azzal az indokolással, hogy a szervezet *külföldi politikai egyesülésnek tekintendő*.

Vadnai László remek zenés vigjátéka

SIMONE SIMON

DON AMECHE
ROBERT YOUNG

Magasnyelvű, szellemes, műveltségű filmek

Atrium-Radius-Omia

MA PREMIER!

Megnyílt Párizsban a lélekelemzők nemzetközi kongresszusa

Érdekes előadások korunk nagy problémáiról

Párizs, augusztus 5.

(Az Est alkalmi tudósítójától)

Ezidén már tizenötödször gyűlnek össze a világ minden részéből *Freud* hívei és követői, a pszichoanalitikusok, hogy tudományuk fejlődéséről tárgyaljanak. Az idei kongresszus különösen nehéz körülmények között született meg.

A rendezőségnek – amelynek élen a Francia Lélekelemzők Egyesületének védnöknője, Marie Bonaparte hercegnő, György dán és görög királyi herceg felesége áll – sikerült a kongresszus megtartása elé tornyosuló nehézségeket *elhárítani*. Több mint száz nevesnél nevesebb pszichoanalitikus gyűlt hát össze a nyári hőségben tespedő francia fővárosban. Különösen nagyszámú ezidén *az amerikai résztvevők száma*, akik nem haboztak átkelni az óceánon, hogy európai kollégáikkal találkozzanak. Szép számmal képviseltették magukat a **magyar pszichoanalitikusok** is, akiknek jelenléte rányomja bélyegét az egész kongresszusra. Nagy nyelvtudásukkal készséggel tolmácsolnak francia és angol anyanyelvű delegátusok között, de magyar szót is gyakran hallani, nemcsak a *Salle d'Iéna*-ban¹⁰, hanem a folyosókon és a büfében is.

Egy nappal a kongresszus megnyitása előtt az egyik előkelő champs elysée-i étteremben¹¹ volt *fogadás*. Ismerkedési estről nem igen beszélhetünk, miután a legtöbb résztvevő már amúgy is ismeri egymást.

Az első érkezők között feltűnik dr. Paul Federn, az ismert bécsi pszichoanalitikus magas, szakállas alakja. Federn egészen olyan, amilyennek a laikus a lélekelemzőt általában elképzei: mélyen ülő, fekete, nagy szeme horogként fúródik az ember tekintetébe, és valami végtelen jóság és mélység árad egész alakjából. Egy ismert magyar író egy ízben *asszír királyához* hasonlította a megjelenését.

Itt van elegáns nyári toalettben Maria Bonaparte hercegnő is, a kongresszus lelke, aki *a gyász, a hullagyalázás és a szadizmus* viszonyát fejtegeti egyik igen érdekes könyvében. Hatalmas, kétkötetes munkát szentelt Edgar Poe írói egyénisége pszicho-analitikai megvilágítására¹², egy másik könyve pedig *az autoerotizmus kérdéseinek van szentelve*. Ő különben Franciaországban *Freud* tanainak leglelkesebb apostola, valamint a mester írásainak *hivatalos fordítója*.

¹⁰ Salle d'Iéna (Jéna-terem): 10 avenue d'Iéna, 75016, Párizs

¹¹ Restaurant Le Doyen, Avenue des Champs Elysées. 8 Avenue Dutuit, 75008 Párizs

¹² Marie Bonaparte: *Edgar Poe*. Paris: Les Éditions Denoël et Steele, 1933.

A film a lélekelemzés szolgálatában

Az idei kongresszusnak egyik nevezetessége, hogy *bemutatnak egy pszichoanalitikus filmet is*. Nehéz elgondolni, hogy a lélekelemzést filmre is lehet vinni; azonban mégis így van. Már több mint egy évtizeddel ezelőtt a berlini Ufa-filmgyár készített egy akkoriban nagy feltűnést keltett pszichoanalitikus filmet, amely dráma volt és egyben tanítófilm. A laikus is azonnal megértette, miről van szó. Werner Krauss játszotta ennek a filmnek a főszerepét, de a film néma lévén, hamarosan lekerült a műsorokról.¹³

Ezúttal – dr. Róheim Géza magyar delegátus vetített képes felvételei mellett – egy amerikai kiküldött, dr. Ribble¹⁴ tudományos pszichoanalitikai filmjét mutatják be. Ribble nem csupán Freud tanítványa, hanem egyúttal hasznosítja az amerikai úgynevezett *behaviorista*, vagyis *viselkedéstani iskola* megfigyeléseit is.

Filmje a *gyermekszopása* körül felmerülő lelki problémákról szól és valóban: aki a híres freudi „gyermekszexualitás”-elmélettel vitába szeret is szállani, legalább részben meggyőződhetik róla a film alapján, hogy a pszichoanalitikusok tanai *nem mindig jelentenek merő túlzásokat*.

Magyarok felvonulása

Érdekes a kongresszus nemzetközi összetétele. *Spanyol* delegátus egy sincsen jelen, valamint dél-amerikai sem. Ezekben az országokban a freudi tanok élénk visszhangot keltettek ugyan, de kevés követőre találtak. Annál több az *angol* és *holland*, valamint *németnyelvű* résztvevő. A vezérszerepet mégis a *magyarok* játsszák, méghozzá nem is a budapestiek, hanem *két világrész hírneves magyar pszichoanalitikusai*. Természetesen a különben inkább gyérszámú franciák is szinte valamennyien itt vannak.

A kongresszus alelnöke is magyar: dr. Alexander Ferenc, aki már hosszú évek óta Amerikában él, néhai Alexander Bernát fia. Most Bonaparte hercegnővel és dr. A. A. Brilllel osztja meg az alelnöki tisztet, míg az angol Ernest Jonest érte az a megtiszteltetés, hogy mint Freud egyik legrégebbi és leglelkesebb bajtársa, elnököljön.

Az egyes üléseken egyéb magyar pszichoanalitikusok is elnökölnek. Mindjárt a harmadik ülésen Hollós István doktort illeti az elnöklés tisztje; ő még nem érkezett meg, de minden percben várják. A negyedik napra kitűzött vitadélután pedig dr. Bálint Alice előadása vezet be, a naiv egoizmusról és az agresszióról. A neves magyar lélekelemző-nőnek csak nemrégiben jelent meg francia nyelven is a gyermekszoba lélektanáról írott műve¹⁵, úgyhogy a franciák is nagy érdeklődéssel várják előadását. Előad még dr. Lantos, aki Londonból jött át a kontinensre, Lóránd Sándor, aki New Yorkban él, valamint Gerő György, aki Koppenhága egyik legkeresettebb lélekanali-

¹³ „Secrets of a Soul” (1926). G. W. Pabst filmje. <https://www.youtube.com/watch?v=aYoXy3bYD1k>

¹⁴ Dr. Margaret A. Ribble (1891–1971), a New York-i Pszichoanalitikus Egyesület tagja. A kongresszuson tartott előadása/filmje: „Klinische Studien über die Verhaltensweisen des Säuglings beim Schreien und Saugen. (Filmvorführung)” (A csecsemő viselkedésének klinikai megfigyelései sírás és szopás közben [filmvetítés]). Róla lásd: <http://www.nytimes.com/1971/07/21/archives/ivlarget-ribble-psychoanalyst-801.html>

¹⁵ Bálint Alice: *A gyermekszoba pszichológiája*. Budapest: Pantheon, 1931. Franciául: *La vie intime de l'enfant*. Paris: Gallimard, 1937.

tikusa. Budapestről *Bálintékon* kívül itt van dr. *Róheim* Géza, valamint *Schönberger* István és mások, elsősorban néhány hölgy, aki önálló előadással nem szerepel. Dr. *Schönberger* Descartes, a híres francia bölcsele egy szerfölkött érdekes álmát fogja analizálni előadásában. Dr. *Róheim* a csurunga népéről, Ausztrália emberevői között végzett pszichoanalitikai kutatásairól számol be; az ő előadására ismét megtelik a tágas *Salle d'Iéna*.

Freud tanulmánya

Mindenki itt van úgyszólván, aki csak számít mai napság a pszichoanalízis terén. Hiányzik, aki évtizedeken át ezeknek a kongresszusoknak lelke és apostola volt: a néhány esztendeje elhunyt, szerte világban olyan népszerű *Ferenczi* Sándor. És hiányzik elsősorban az, akinek szelleme itt lebeg láthatatlanul a teremben: a pszichoanalitikus tudomány megteremtője, Sigmund *Freund* [sic!], ő már egy évtizede nem jelenik meg a kongresszusokon, súlyos betegsége *fogságra* ítéli, de londoni számkivettségéből ő is élénk érdeklődéssel kíséri tanítványai, legintimebb munkatársai párizsi munkahetét.

Egy kiadatlan írásával azért – szokás szerint – ő is szerepel a műsoron: éppen *Hollós* István doktort érte a megtiszteltetés, hogy az új, eddig ismeretlen Freud-dolgozat felolvasása alkalmából elnököljön; mindjárt a második napon. „*A szellemiség haladása*”: ez Freud előadásának a címe és a világ minden tájáról összesereglett lélekbúvárok nagy érdeklődéssel várják, vajon milyen üzenetet küld nekik ezidén szeretve tisztelt mesterük, akinek talán ez lesz a *hattyúdala*, utolsó írása...¹⁶

De ha *Freud* csak lélekben is lesz jelen az összejevöten, a negyedik ülésen leánya, dr. Anna *Freud* fog elnökölni, akit elsősorban gyermekanalízisei tettek híressé, és aki a magyar *Bálint* Alice mellett ennek a specialitásnak a legjelesebb képviselője. Anna *Freud* képviseli a kongresszuson, a bécsi Paul *Federn*nel egyetemben, a legtisztább és legszemélyesebb freudi tradíciót.

A féltékenység és a nyugati civilizáció nemi zavarainak problémái a kongresszus előtt

A kongresszuson különben nem kevesebb, mint 42 önálló előadást tartanak. Lesz ezen kívül két nyilvános vita is, amelyen az eddig feliratkozottak száma is meghaladja a tizet. Az összejevötel programpontjait változatosabban már össze sem lehetett volna állítani. Szó van a féltékenységről, a legkülönbélebb változatokban. A betegesen peres-kedőkről, kverulánsokról szól dr. *Kielholz*¹⁷ előadása, míg számos előadás korunk egyik legsúlyosabb és egyben legégetőbb kérdésével, a *neurózisokkal foglalkozik*. Egészen alapvető jelentőségűnek ígérkezik Marie *Bonaparte* hercegnő előadása „Az ember és az idő” címen. Ebben az előadásban szó lesz többek között az óra emberiség-nevelő hatásáról is.

Amint látnivaló, a pszichoanalitikusok nem szorítkoznak pusztán a lelki betegségek vizsgálatára, hanem a kultúra és civilizáció általános kérdéseivel is behatóan foglalkoznak.

B. O. F.

¹⁶ Freud ekkor már Londonban élt, Bonaparte hercegnő segítségével sikerült elmenekülnie a németek által megszállt Bécsből. A *Hollós* által felolvasott szöveg *Mózes, az ember és az egyistenhit* c. könyvének (1939) egyik fejezetén alapul. Magyarul: *A szellemiség kiteljesítése*, in: Sigmund Freud: *Mózes. Michelangelo Mózes. Két tanulmány*. Budapest: Európa, 1987. 170–178.

¹⁷ Arthur *Kielholz* (1897–1962), svájci pszichoanalitikus, a köningfeldeni pszichiátriai klinika igazgatója.